

Guía Docente				
Datos Identificativos				2018/19
Asignatura (*)	Fundamentos de avaliación e diagnóstico		Código	652G04010
Titulación	Grao en Logopedia			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicoloxía			
Coordinación	Otero Otero, Patricia	Correo electrónico	patricia.otero.otero@udc.es	
Profesorado	Otero Otero, Patricia	Correo electrónico	patricia.otero.otero@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Esta asignatura pretende que los estudiantes conozcan el proceso de evaluación y diagnóstico, así como de identificar y decidir sobre los criterios que deben guair este proceso. Puesto que en la evaluación del lenguaje el abordaje es multidisciplinar; deberán conocer los instrumentos y técnicas a emplear, pero también disponer de información básica acerca de las empleadas por otros profesionales. Para que los alumnos se familiaricen con algunos de estos procedimientos las clases teóricas se complementarán con una serie de clases prácticas.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A7	Coñecer, recoñecer e discriminar entre a variedade das alteracións: os trastornos específicos do desenvolvemento da linguaxe, trastorno específico da linguaxe, retrasos da linguaxe, trastornos fonéticos e fonolóxicos; os trastornos da comunicación e a linguaxe asociados a déficit auditivos e visuais, o déficit de atención, a deficiencia mental, o trastorno xeneralizado do desenvolvemento, os trastornos do espectro autista, a parálise cerebral infantil e as plurideficiencias; os trastornos específicos da linguaxe escrita; as discalculias; as alteracións no desenvolvemento da linguaxe por privación social e as asociadas a contextos multiculturais e plurilingüismo; os trastornos da fluidez da fala; as afasias e os trastornos asociados; as disartrias; as disfonías; as disglosias; as alteracións da linguaxe no avellentamento e os trastornos dexenerativos; as alteracións da linguaxe e a comunicación en enfermidades mentais; o mutismo e as inhibicións da linguaxe; as alteracións das funcións orais non verbais: deglución atípica, disfagia e alteracións tubáricas.
A8	Coñecer os fundamentos do proceso de avaliación e diagnóstico.
A9	Coñecer e aplicar os modelos, técnicas e instrumentos de avaliación.
A16	Coñecer as características diferenciais da intervención logopédica nos ámbitos familiar, escolar, clínico-sanitario e asistencial.
A22	Saber deseñar, programar e avaliar a actuación logopédica.
A30	Coñecer a actuación profesional e os contornos onde se desenvolve a práctica.
B3	Apreciar as distintas manifestacións da diversidade.
B8	Capacidade de observar e de escoitar de forma activa.
B9	Capacidade de organizar e planificar.
B11	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B16	Resolver problemas de forma efectiva.
B21	Tomar decisións con autonomía e responsabilidade.
B24	Traballar en equipo e, de ser o caso, de forma interdisciplinar.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título

Conocer los fundamentos del proceso de evaluación y diagnóstico.	A8	B8	C3
Conocer y aplicar los modelos, técnicas e instrumentos de evaluación.	A7 A9		
Conocer las características diferenciales de la intervención logopédica en los ámbitos familiar, escolar, clínico-sanitario y asistencial	A16		
Saber diseñar, programar y evaluar la actuación logopédica.	A22		
Conocer la actuación profesional y los entornos donde se desarrolla la práctica.	A30		
Apreciar las distintas manifestaciones de la diversidad.		B3	
Capacidad de observar y de escuchar de forma activa.		B8	
Capacidad de organizar y planificar.		B9	
Comportarse con ética y responsabilidad social como ciudadano y como profesional.		B11	
Resolver problemas de forma efectiva.		B16	
Tomar decisiones con autonomía y responsabilidad.		B21	
Trabajar en equipo y, en su caso, de forma interdisciplinar.		B24	
Utilizar las herramientas básicas de las tecnologías de la información y las comunicaciones (TIC) necesarias para el ejercicio de su profesión y para el aprendizaje a lo largo de su vida.			C3
Asumir como profesional y ciudadano la importancia del aprendizaje a lo largo de la vida.			C7

Contidos	
Temas	Subtemas
I. ASPECTOS CONCEPTUALES	
TEMA 1. Consideraciones generales acerca del proceso de evaluación y diagnóstico	Concepto de evaluación. Objetivos generales de la evaluación. Modelos de evaluación del lenguaje. Evaluación vs diagnóstico. Evaluación de la intervención
Tema 2. Contenidos de la evaluación del lenguaje	Objetivos generales de la evaluación del lenguaje. Aspectos básicos a tener en cuenta en la evaluación del lenguaje. La estructura del lenguaje. Principales métodos de evaluación del lenguaje
II: PROCEDIMIENTOS DE EVALUACIÓN	
Tema 3. Técnicas de recogida de datos: Historia clínica y entrevista	Definición y contenido de la historia clínica. Definición y contenido de la entrevista. Técnicas de entrevista. Habilidades para fomentar una relación de colaboración en el proceso de recogida de datos. Utilidad de las técnicas de recogida de datos
Tema 4. Observación conductual	Cómo desarrollar el método de observación. Fiabilidad de los registros. Problemas metodológicos
Tema 5. Los autoinformes.	Definición de autoinforme. Casos de variables consideradas en los autoinformes. Tipos de autoinforme. Fuentes de error en los autoinformes. Condiciones que mejoran la exactitud de los autoinformes.
Tema 6. Análisis de muestras de lenguaje	Recogida de la muestra. Selección de los enunciados. Análisis fonológico, morfosintáctico y pragamático del contenido de la muestra.
Tema 7. Pruebas estandarizadas en evaluación del lenguaje	Pruebas generales (PLON, BLOC, ELCE, etc.). Pruebas específicas: Peabody, EPLA, Escalas Batell, etc)
Tema 8. Informe de evaluación	Características del informe de evaluación. Estructura. Comunicación del informe
III. SESIONES INTERACTIVAS	

PRÁCTICAS	? Manejo de la historia clínica y de la entrevista ? Construcción de sistemas de registro para la observación de conductas, empleo de los mismos y cálculo de la fiabilidad de las observaciones ? Elaboración de auto-registros de cara a la obtención de información tras la presentación de varios casos clínicos. Además de utilización de diversos cuestionarios, inventarios y escalas de cara a valorar las características de los mismos, así como las posibles diferencias y similitudes ? Análisis de muestras de lenguaje ? Aplicación de procedimientos estandarizados de evaluación del lenguaje ? Elaboración del informe de evaluación

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A7 A8 B11	20	30	50
Actividades iniciais	B8 B9	4	6	10
Presentación oral	B16 B24	4	8	12
Obradoiro	A16 A30 C3	4	8	12
Proba obxectiva	A9 A22	2	2	4
Traballos tutelados	B9 B21 B24	15	30	45
Estudo de casos	B3 C7	4	6	10
Atención personalizada		7	0	7
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O profesor presentará aos estudantes un resumo esquematizado do contido central dos temas do programa. No caso das prácticas explicará en qué consisten as técnicas e procedementos cos que se traballará en pequeno grupo
Actividades iniciais	Técnica de dinámica de grupos que ten como obxectivo axudar a desenvolver a perspectiva social e a empatía mediante a representación de diferentes papeis dentro de situacións conflitivas onde interveñen diferentes posturas que teñen que ser combinadas. Utilízase para traballar as relacións interpersoais, o comportamento, os valores e as actitudes.
Presentación oral	Os estudantes deberán facer unha breve presentación oral (en torno a 15-20min) do proceso de evaluación y diagnóstico seguido no caso elixido para traballar os temas 6 e 7 do programa
Obradoiro	Os estudantes poderán realizar diversas metodoloxías/probas (exposicións, simulacións, debates, solución de problemas, prácticas guiadas, exercicios, etc) a través da que o alumnado desenvolve tarefas eminentemente prácticas sobre temas relacionados coa avaliación da linguaxe, co apoio e supervisión do profesorado
Proba obxectiva	A avaliación da materia realízase mediante proba obxectiva. Nembargantes, a superación do curso implica a superación da parte práctica da materia cos exercicios derivados das clases interactivas.
Traballos tutelados	Os alumnos deberán analizar algún procedemento concreto de evaluación da linguaxe e presentar un breve informe cos resultados. Fixaránse sesións para tratar de resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso
Estudo de casos	Faráse unha presentación de casos clínicos que os estudantes deberán analizar e tratar de planificar o proceso de evaluación, indicando as técnicas de obtención de información mais apropiados para cada caso

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais Traballos tutelados	Cada estudante terá que realizar ao menos unha titoría planificada obrigatoria na que poderá presentar as súas dúbidas sobre a materia, o estado dos traballos e lecturas previstos e as dificultades xerais que está tendo no seguimento da materia. Estas titorías obrigatorias poderán ser individuais ou en pequeno grupo e serán complementarias coas titorías baixo demanda que se poidan producir ao longo do curso.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Presentación oral	B16 B24	A exposición do traballo realizado en grupo sobre un procedemento concreto de avaliación contará de modo individual en cada membro do grupo.	10
Obradoiro	A16 A30 C3	A asistencia e presentación dos traballos derivados das clases interactivas contará ata un máximo dun 10% da nota global	10
Proba obxectiva	A9 A22	E necesario superar unha proba obxectiva tipo test ao rematar o cuatrimestre. E imprescindible superar a proba para superar a asignatura	70
Traballos tutelados	B9 B21 B24	Os traballos realizaranse en grupo e a nota do traballo será común para todos os membros do grupo.	10

Observacións avaliación
Para superar a asignatura será requisito imprescindible obter unha calificación mínima de 5 puntos (nunha escala 0-10) no exame final da asignatura e na parte práctica (asistencia as clases interactivas, presentación de traballos derivados das clases interactivas, traballo tutelado e presentación oral) de forma independente.
Na aplicación da "Norma que regula o réximen de dedicación ao estudo dos estudantes de grao na UDC" (aprobada en Consello de Goberno de 29 de maio de 2012), os alumnos aos que lle fora recoñecido a condición de estudantes a tempo parcial e a correspondente dispensa académica, quedarán eximidos da obrigabilidade de asistencia as sesións interactivas; nenbargantes, estos alumnos deberán entregar os correspondentes informes e traballos antes da data establecida para a realización do exame da asignatura.

Fontes de información	
Bibliografía básica	Acosta, V. M., León, S. y Ramos, V. (1998). Dificultades del habla infantil: Un enfoque clínico. Málaga: Aljibe. Acosta, V. M. (Dir.) (1996). La evaluación del lenguaje. Teoría y práctica del proceso de evaluación de la conducta lingüística. Málaga: Aljibe Ayala, C.L y Galve, J.L. (2001). Evaluación e informes psicopedagógicos. Madrid: CEPE. Caballo, V.E. (2006). Manual para la evaluación clínica de los trastornos psicológicos. Madrid: Pirámide. Cohen, R.J. y Serdlik, M.E. (2001). Pruebas y evaluación psicológicas (4ª edición). México: McGraw-Hill. Fernández, S. y López-Higes, R. (2005). Guía de intervención logopédica en las afasias. Madrid: Síntesis. Fernández-Ballesteros, R. (2001). Introducción a la evaluación psicológica (Vol. I y II). Madrid: Pirámide. González, M. J. (1993). Dificultades fonológicas: Evaluación y tratamiento. Valencia: Promolibro. Labrador, F.J. (2008). Técnicas de Modificación de Conducta. Madrid: Pirámide Martorell, M. C. y González, R. (1997). Entrevista y consejo psicológico. Madrid: Síntesis. Monge, R. (2000). Disfemias en la práctica clínica. Barcelona: Isep. Villegas, F. (2003). Manual de logopedia. Evaluación e intervención de las dificultades fonológicas. Madrid: Pirámide Puyuelo, M., Rondal, J.A. y Wiig, E. (2000). Evaluación del lenguaje. Barcelona: Masson. Sattler, J.M. (2003). Evaluación infantil (Vol. I y II) (4ª edición). Madrid: Manual Moderno
Bibliografía complementaria	

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Recoméndase elixir a impresión a dobre cara na entrega de traballos. Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural. Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sosenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías